

Gemeente Gorinchem

Perspectiefnota 2022-2025

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Financiële ontwikkelingen	3
2.1	Autonome ontwikkelingen	5
2.2	Technische bijstellingen	6
2.3	Ontwikkelingen gemeentefonds	7
2.4	Ruimtevragers	8
2.5	Investerings	12
2.6	Ruimtegevers	15
2.7	Overige ontwikkelingen	17
3	Bijlagen	19
3.1	Bijgestelde investeringsplanning	19
3.2	Uitgangspunten	20

1 Inleiding

Voor u ligt de Perspectiefnota 2022-2025. Een nota die is opgesteld in een tijd waarin corona ons nog steeds bezig houdt. Gelukkig wel in een tijd waarin we steeds meer coronamaatregelen achter ons kunnen laten en er steeds meer bewegingsruimte ontstaat. Dat biedt perspectief. Voor ons allen; voor de stad, de inwoners en de ondernemers. Toch blijft ons toekomstperspectief onzeker. Corona heeft velen van ons emotioneel, maatschappelijk en/of economisch hard geraakt. Het Rijk heeft miljarden geïnvesteerd om de economie tijdens de coronacrisis draaiende te houden. Hierdoor is de staatsschuld enorm opgelopen. Wat daarvan de effecten zullen zijn voor het Rijk, voor onze gemeente en voor onze inwoners, is nu nog niet goed te overzien. De komende periode zal in het teken staan van herstel. We hopen dat de (financiële) keuzes die het (aankomende) kabinet hierin maakt, duidelijk worden op Prinsjesdag. Deze keuzes zullen daarna vertaald worden naar het Gemeentefonds in de septembercirculaire, relatief kort voor de aanbidding van de begroting aan de gemeenteraad.

Het college kiest ervoor om te blijven inzetten op de ontwikkelambities; het verbeteren van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid, het inzetten op klimaatadaptatie, CO2-reductie en de energieopgave, het invullen van de onderwijshuisvestingsopgave en het voorzien in de groeiende woningbehoefte. Het belang van het doorzetten van deze ambities voor de stad is groot. In de afgelopen jaren zijn hiervoor al de nodige middelen vrijgemaakt. Maar we zien ook dat we de opgaven die vanuit het Rijk worden opgelegd, niet in de volle omvang kunnen realiseren zonder extra rijksmiddelen.

Steeds meer gemeenten hebben het moeilijk om een sluitend meerjarenperspectief te presenteren. Een trend die feitelijk al zichtbaar is sinds 2010, zo blijkt uit een onderzoek dat uitgevoerd is in opdracht van de VNG¹. Gemeenten ervaren in toenemende mate dat de oplopende kosten in het Sociaal Domein een beslag leggen op de financiële begrotingsruimte. Dit voert de druk op andere voorzieningen en investeringen op. Veel gemeenten teren in op hun vermogen, of verhogen de lokale lasten om deze kostenontwikkeling het hoofd te bieden. De druk op het Rijk om gemeenten de financiële middelen te bieden die passen bij de inhoudelijke opgaven, is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Voor het Sociaal Domein, in het bijzonder de jeugdzorg, (b)lijkt dit inmiddels effect te sorteren. Er zijn extra middelen aangekondigd, formeel nog wel incidenteel, maar het lijkt erop dat een nieuw kabinet niet anders kan dan deze om te zetten in structurele bijdragen. Maar ook op het gebied van de duurzaamheid (verduurzaming vastgoed, warmtetransitie etc.) zien we enorme financiële opgaven op ons afkomen, die niet zonder extra (rijks)middelen kunnen worden uitgevoerd.

In deze tijd van onzekerheden en grote financiële uitdagingen, is het een behoorlijke opgave om een sluitend meerjarenperspectief te kunnen presenteren. Maar ook om verantwoord te kunnen blijven investeren in (de toekomst van) de stad, de samenleving en de economie. In deze perspectiefnota is terughoudend omgegaan met het opnemen van nieuw beleid, en is ook kritisch gekeken naar de wijze waarop we ruimte vrij kunnen maken om de meerjarenbegroting sluitend te houden. Investeringen die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van de stad, laten we niet achterwege. Dit legt een druk op de ambitie van afbouw van de schuldpositie, maar we houden daar wel aan vast. Juist ook om langjarig een verantwoord financieel beleid te kunnen blijven voeren.

Opbouw Perspectiefnota

In hoofdstuk 2 wordt het financiële meerjarenperspectief gepresenteerd, waarbij een financiële samenvatting van de voorgestelde begrotingsbijstellingen wordt gegeven. Vervolgens worden de autonome en technische bijstellingen in kaart gebracht. In paragraaf 2.3 worden de ontwikkelingen van het gemeentefonds weergegeven. Een overzicht van de nieuwe wensen, de ruimtevragers, komen in paragraaf 2.4 aan bod, gevolgd door de investeringen in paragraaf 2.5. In paragraaf 2.6 wordt inzicht gegeven in de maatregelen die financiële ruimte opleveren. In paragraaf 2.7 zijn overige ontwikkelingen opgenomen, die relevant kunnen zijn voor de begrotingen van de komende jaren. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de investeringen die in de tijd zijn doorgeschoven en die daarmee dus een effect hebben op de kapitaallasten. Verder zijn de uitgangspunten, die gehanteerd zijn bij de technische bijstellingen en zullen worden toegepast bij het opstellen van de begroting 2022, nader toegelicht.

1. <http://vng.nl/nieuws/onderzoek-bzkkrapte-gemeentefonds-zet-uitvoering-onder-druk>

2 Financiële ontwikkelingen

In dit hoofdstuk nemen we u mee in de ontwikkeling van het meerjarenperspectief, op basis van de huidige inzichten en bekende ontwikkelingen. De diverse onderwerpen die van invloed zijn op dit meerjarenperspectief worden ieder nader uiteengezet en toegelicht.

De basis voor het meerjarenperspectief is het perspectief zoals besloten door de gemeenteraad in de raadsvergadering van april jl. Dit betreft het meerjarenperspectief zoals vastgesteld bij de begroting 2021, plus de effecten van de tussentijdse raadsbesluiten.

Uit dit beeld blijkt dat er meerjarig nog beperkte financiële vrije ruimte beschikbaar is. Vorig jaar koos het Rijk er nog voor om de stand van het gemeentefonds, zoals in mei 2020 gepresenteerd, ook voor de jaren na 2021 ongewijzigd te laten. Vanwege de onverwachte ontwikkelingen rondom het coronavirus, wilde het Rijk plotselinge schommelingen in het gemeentefonds voorkomen. Om financiële rust te creëren, werd besloten het accres niet aan te passen. Daarbij werd een winstwaarschuwing afgegeven dat in de meicirculaire van 2021 de voorziene ontwikkelingen het accres (nadelig) wel zouden worden vertaald naar een neerwaartse bijstelling van het gemeentefonds. Hiervoor was bij de begroting reeds een claim op het begrotingssaldo gelegd, maar de werkelijke ontwikkelingen vallen nog iets lager uit dan in de begroting opgenomen.

In onderstaande tabel is dit effect weergegeven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Begrotingssaldo na raad april	1.176	453	197	297
Gecalculeerde daling gemeentefonds (begroting 2021)	-203	-442	-563	-563
Feitelijke bijstelling gemeentefonds (meicirculaire)	-287	-573	-820	-889
Correctie op begrotingssaldo	-84	-131	-257	-326
Gecorrigeerd begrotingssaldo	1.092	322	-60	-29

Met het gecorrigeerde begrotingssaldo kijken we vervolgens naar de financiële ontwikkelingen in deze perspectiefnota.

Samenvatting financieel meerjarenperspectief

De financiële ontwikkelingen voor 2022 en verder worden in de volgende hoofdstukken uiteengezet. Voorafgaand aan die uiteenzetting geven we een samenvatting van het financieel meerjarenperspectief, waaruit in één oogopslag te concluderen is dat er sprake is van een positief sluitend meerjarenbeeld.

De samenvatting van het financieel meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

Omschrijving (-/+ = dekking, bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Gecorrigeerd begrotingssaldo	1.092	322	-60	-29
Autonome ontwikkelingen	-250	-283	-316	-350
Technische bijstellingen	-856	-850	-852	-852
Fasering lopende investeringen	362	49	-10	0
Ontwikkelingen gemeentefonds	2.266	1.880	1.641	1.470
Ruimtevragers	-1.206	-578	-521	-480
Kapitaallasten nieuwe investeringen		-41	-98	-129
Ruimtegevers	626	643	618	518
Bijgesteld meerjarenperspectief	2.034	1.142	402	148

2.1 Autonome ontwikkelingen

Jaarlijks wordt gekeken naar ontwikkelingen van inkomsten- en uitgavenstromen. Deze kunnen door (veelal externe) invloeden leiden tot een noodzakelijke bijstelling in de begroting. In de huidige meerjarenbegroting zijn 2 inkomstenposten opgenomen, die de komende jaren substantieel lager zullen uitvallen. Hieronder ziet u het financiële effect daarvan.

Autonome ontwikkelingen (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Bijstelling rente-inkomsten CV Hoog Dalem	-100	-133	-166	-200
Structureel lagere dividendinkomsten	-150	-150	-150	-150
Totaal	-250	-283	-316	-350

Bijstelling rente-inkomsten CV Hoog Dalem

De CV Hoog Dalem, die de wijk Hoog Dalem ontwikkelt, maakt voor haar financieringsbehoefte gebruik van vreemd vermogen. De gemeente staat hiervoor garant en de C.V. betaalt daar jaarlijks een vergoeding voor aan de gemeente. Vanwege de fase van de ontwikkeling van Hoog Dalem, komt er steeds meer geld binnen in de C.V. en valt de vergoeding aan de gemeente dus lager uit. Op basis van de huidige planning zal vanaf het jaar 2025 geen externe financiering meer nodig zijn en vervalt de vergoeding aan de gemeente in zijn geheel.

Structureel lagere dividendinkomsten

Het dividend van de BNG, dat de afgelopen jaren in een opgaande lijn zat, staat als gevolg van de coronacrisis en de lage marktrente onder druk. Daarnaast spelen aangescherpte richtlijnen vanuit de Europese bank een rol waarbij het niet zeker is of de BNG nog (volledig) dividend kan/mag uitkeren. Het aframen van de begrote inkomsten met € 150.000 leidt tot een meer reële begroting. Het ligt in de lijn der verwachting dat deze dividendinkomsten de komende jaren lager zullen uitvallen.

2.2 Technische bijstellingen

Ieder jaar worden de begrotingsbudgetten geactualiseerd op basis van CAO-ontwikkelingen, areaalontwikkelingen (oppervlakte groen, wegoppervlak etc.) en prijsontwikkelingen. Ook de stijging van het aantal woningen en (eventuele) bijstellingen van tarieven leiden tot financiële aanpassing van de begroting. De basis hiervoor ligt in de ramingen van het Centraal Planbureau.

Voor het jaar 2022 en verder wordt rekening gehouden met de volgende (technische) bijstellingen.

Technische bijstellingen (-/- = nadeel, bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
<u>Index</u>				
Prijsindex Sociaal domein	-421	-421	-423	-423
Prijsindex prijsgevoelige budgetten	-270	-264	-264	-264
Loonindex	-257	-257	-257	-257
Areaalgevoelige budgetten	-62	-62	-62	-62
Subsidie-index	-79	-79	-79	-79
<u>Belastingen en tarieven (m.n. OZB)</u>				
Index	135	135	135	135
Areaalontwikkeling	98	98	98	98
Tariefstijging Waardlanden	318	318	318	318
Dekking afvalstoffenheffing	-318	-318	-318	-318
Subtotaal technische bijstellingen	-856	-850	-852	-852
Fasering lopende investeringen	362	49	-10	-270
Dekking binnen kapitaallasten budget				270
Totaal technische bijstellingen	-494	-801	-862	-852

Index

Wij stellen voor om een prijsstijging van 1,3% voor het 'Sociaal domein' en 'overige prijsgevoelige budgetten' door te voeren. Dit betreft een bijstelling conform de raming van het Centraal Plan Bureau (CPB) met 1,6% minus een correctie van 0,3% vanwege eerder te hoog ingeschatte prijsontwikkelingen. Voor de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen (Gr-en) volgen we de begrotingen van die Gr-en, zoals opgenomen in zienswijzestukken die onlangs aan de raad zijn aangeboden. Verder houden we rekening met een stijging van de totale loonsom van 1%.

Tariefstijging Waardlanden

Op basis van de beleidsarme begroting 2022 van Waardlanden nemen de lasten per saldo met een bedrag van € 318.000 toe. Dit is een verhoging van € 16,71 per aansluiting. Deze verhoging wordt betrokken bij de gemeentelijke tariefsberekening Afvalstoffenheffing 2022.

Fasering lopende investeringen en kapitaallasten

De bestaande investeringen zijn beoordeeld qua fasering. Daar waar sprake is van een bijstelling van de planning, leidt dit tot een verschuiving in de kapitaallasten. De effecten daarvan zijn in de tabel weergegeven. Voor een overzicht van de investeringen die het betreft, wordt verwezen naar de bijlagen. Omdat er in de jaarschijf 2025 ruimte ontstaat voor nieuwe investeringen (volgend uit een vrijval van kapitaallasten van oude investeringen), kunnen de extra kapitaallasten in dat jaar worden opgevangen zonder dat dit een claim legt op het begrotingssaldo.

2.3 Ontwikkelingen gemeentefonds

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt jaarlijks in de diverse circulaire's nader toegelicht. De meicirculaire 2021 is eind mei gepubliceerd en vormt een belangrijk kader voor de begroting 2022. Hieronder worden de diverse bijstellingen nader toegelicht.

Gemeentefonds (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Compensatie loon- en prijsstijgingen	862	853	853	853
Ontwikkeling in het aantal eenheden van de maatstaven	517	511	513	517
Ontwikkeling uitkeringsbasis	965	577	350	173
Geoormerkte budgetten	-78	-61	-75	-73
Beschikbaar na oormerkingen	2.266	1.880	1.641	1.470

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de ontwikkeling van de algemene uitkering en daarmee op de omvang van het gemeentefonds.

De bijstelling van het gemeentefonds betreft vooral een compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen. Deze pakken minder hoog uit dan verwacht. Dit heeft effect op de loon- en prijsindexatie die op de begrotingsbudgetten wordt doorgevoerd. Verder is er nog sprake van een bijstelling op de diverse maatstaven (aantallen), die een positieve uitwerking heeft op het gemeentefonds. Een eerder door het Rijk ingeschatte (flinke) toename van het aantal uitkeringsgerechtigden, als gevolg van de coronacrisis, blijft uit. Dat leidt tot een stijging van het gemeentefonds. Andere indicatoren, zoals de groei van het aantal inwoners, zorgen samen voor de toename in het gemeentefonds die met name in de eerste jaren zorgt voor extra begrotingsruimte. De uiteindelijke ontwikkeling van de omvang van het gemeentefonds in 2022 en verder is afhankelijk van de keuzes die een nieuw kabinet maakt: zowel in budgettaire zin als in de wijze waarop een nieuw kabinet de normeringssystematiek (herverdeling gemeentefonds) vormgeeft.

Verder zijn er diverse kleine bijstellingen op geoormerkte budgetten. Hierover wordt een separaat raadsvoorstel voorgelegd aan de gemeenteraad, waarbij ook inzicht wordt geboden in de ontwikkeling van het gemeentefonds in het jaar 2021.

2.4 Ruimtevragers

Het college stelt voor om voor de komende jaren de volgende begrotingsbijstellingen door te voeren, waarbij het hoofdzakelijk gaat om bijstellingen voor het jaar 2022. Voor een beperkt aantal ruimtevragers werken de financiële consequenties meerjarig door.

Nr.	Ruimtevragers (-/= dekking, bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
1a	Aanpassing arrangementen en tarieven begeleiding 2022	326			
1b	Dekking reserve Sociaal domein	-326			
2	Wmo hulpmiddelen	186	186	186	186
3	Huisvestingsprogramma 2022	217			
4	IHP PO/SO versneld uitvoeringsprogramma	200			
5	Minimabeleid	81	81	81	81
6	Subsidioloog	108			
7a	Multiveld oude Achilles terrein Molenvliet	90			
7b	Dekking vrijval onderhoudsvoorziening buitensportaccommodaties	-90			
8	Stichting Hoger Onderwijs Gorinchem (SHOG) HBO	60			
9	Renovatie gymzaal 'Johan van Egmond'	50	50	50	50
10	Versterking toerisme/cruisevaart	30	30	30	30
11	Handhavingssysteem Toezicht en Handhaving	18	18	18	18
12	Bijdrage aan VRZHZ	20	20	5	5
13	Verhoging bijdrage Zorg en Veiligheidshuis	10	10	10	10
14	Citymarketing	83	83	41	
15	Vertraging aanbesteding elektrische veerboten	43			
16a	Informatie en ondersteuning	150	150	150	150
16b	Dekking binnen overheadbudgetten	-50	-50	-50	-50
Totaal		1.206	578	521	480

1. Aanpassing arrangementen en tarieven begeleiding 2022

De inkoopafspraken voor Wmo/begeleiding worden gewijzigd per 1 juli 2021 naar aanleiding van een gehouden evaluatie. Voor individuele begeleiding vindt er een herijking plaats van arrangementen en tarieven. Voor dagbesteding komt hiermee de resultaatsfinanciering te vervallen en wordt overgegaan op p x q (prijs * hoeveelheid). De wijzigingen zijn doorgerekend op basis van de huidige indicaties en leiden voor 2022 tot een geprognostiseerd tekort van € 326.000. Het doorgaan op de oude resultaatfinanciering had naar verwachting een groter tekort opgeleverd. Voor 2023 dient een nieuwe aanbesteding plaats te vinden, waarbij op voorhand niet duidelijk is of dit binnen de bestaande budgetten kan worden uitgevoerd.

2. Wmo hulpmiddelen

In 2019 heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden voor de Wmo-hulpmiddelen. Het beeld dat hieruit komt is dat de huidige budgetten niet langer toereikend zijn. Dit vraagt om een structurele bijstelling.

3. Huisvestingsprogramma 2022

Voor de vervangende nieuwbouw van het Gilde werd aanvankelijk rekening gehouden met nieuwbouw voor 700

leerlingen. Na actualisatie van de leerlingenprognose per 1 oktober 2020 blijkt dat het Gilde voor de lange termijn een groei doormaakt van ongeveer 100 leerlingen, waarvan 50 in de vervangende nieuwbouw van het Gilde worden gerealiseerd en 50 in het IAC. Op grond hiervan is de ruimtebehoefte naar boven bijgesteld van 700 tot 750 leerlingen in het Gilde en dient de eerste inrichting hierop aangepast te worden. Hiervoor is een bedrag van € 194.000 benodigd.

Bij de Graaf Reinaldschool is er sprake van groei als gevolg van inschrijving van de leerlingen voor de Montessorischool in oprichting (Dalemplein). Dit betekent voor de Graaf Reinaldschool een uitbreiding van de eerste inrichting voor 31 leerlingen, i.c. een bedrag van € 23.000. De opgenomen bedragen zijn gebaseerd op het wettelijk toe te kennen normbedrag.

4. IHP PO/SO versneld uitvoeringsprogramma

Om invulling te geven aan de urgente huisvestingsbehoefte van De Regenboog locatie Retranchement en de school voor speciaal basisonderwijs (sbo) Beatrix de Burcht is nader onderzoek naar de haalbaarheid van deze plannen en eventuele alternatieve scenario's noodzakelijk. Het streven is om te komen tot een unilocatie voor beide scholen op de locatie Retranchement 3. In het nog uit te voeren onderzoek wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de kans voor een pilot in Gorinchem voor meer inclusief onderwijs en de slag naar verduurzaming op basis van de uitgangspunten voor energieneutrale gebouwen (ENG). Voor dit onderzoek, het opstellen van een uitvoeringsprogramma en de kosten voor de diverse verhuisbewegingen voorafgaand aan de definitieve ingebruikname is een bedrag van € 200.000 benodigd.

5. Minimabeleid

In 2020 is meer gebruik gemaakt van de minimaregelingen en bijzondere bijstand. Dit komt door corona, plaatsingen statushouders en vermindering van de debiteuren opbrengsten. Avres, die de regeling voor ons uitvoert, heeft aangegeven dat de toename van de kosten structureel is. Het gaat hier om open einde-regelingen.

6. Subsidioloog

De inzet van de subsidioloog is later gestart dan beoogd. De periode dat de subsidioloog nu actief is, is te kort om een juiste afweging te kunnen maken of de inzet van een subsidioloog structurele meerwaarde heeft. Het voorstel is daarom om de tijdelijke formatie van de subsidioloog met 1 jaar te verlengen.

7. Multiveld oude Achilles terrein Molenvliet

Het oude handbalveld van Achilles komt op 1 januari 2022 in bezit van de gemeente. Om dit terrein multifunctioneel in te kunnen blijven zetten, is het de wens om hier een grasveld en een multiveld van te maken. Overdag voor de jongeren, in de avond voor de verenigingen welke gehuisvest zijn op sportpark Molenvliet. De transitie van asfalt naar natuurgrasveld en een multiveld draagt bij aan de Operatie steenbreek (duurzaamheid). Daarnaast draagt het openbaar stellen bij aan het terugdringen van overlast van jongeren op sportpark Molenvliet en het voorkomen van overbelasting c.q. onjuist gebruik van de kunstgrasvelden op sportpark Molenvliet. Het is de wens dit veld in te richten volgens het innovatieve Athletic Skills Model (ASM-Model) wat de motorische ontwikkeling stimuleert van alle gebruikers. Dit nieuwe model is ook opgenomen in de vastgestelde beleidsvisie De Kracht van Sport 2022-2025. De dekking a € 90.000 kan plaatsvinden uit de onderhoudsvoorziening Buitensportaccommodaties (Molenvliet) waar, door een fors lagere aanbesteding voor de vervanging van de Led-verlichting op de sportvelden, eenmalig sprake is van een onderuitputting.

8. Stichting Hoger Onderwijs Gorinchem (SHOG) HBO

In de raad van 10 juni is een raadsvoorstel voorgelegd om een subsidie van € 60.000 te verlenen aan SHOG ten behoeve van de ontwikkelfase en eerste uitvoeringsfase van de nieuwe hbo-opleiding onder voorwaarde dat, voorafgaand aan de uitkering van het bedrag, SHOG de beschikbaarheid van aanvullende middelen (financiering) aantoonde van tenminste € 240.000 (80% van € 300.000).

9. Renovatie gymzaal 'Johan van Egmond'

De beoogde sloop van de gymzaal aan de Johan van Egmondstraat wordt teruggedraaid. De ontwikkelingen van de scholencampus in Gorinchem-Noorden en de hiermee gepaard gaande behoefte aan gymnastiekruimte, het

basisonderwijs dat gebruikt maakt en blijft maken van de gymzaal en het aanhoudende gebruik van de wijkpartners en verenigingen maken het noodzakelijk dat deze zaal in ieder geval voor de middenlange termijn in stand blijft. Als gevolg van het niet realiseren van een begrote besparing na de sloop en voor het (achterstallig) onderhoud is jaarlijks € 50.000 benodigd.

10. Versterking toerisme/cruisevaart

Riviercruisevaart is populair en groeit wereldwijd nog steeds. Voor de Covid-19 uitbraak lieten de afgelopen jaren landelijk een sterke ontwikkeling van de riviercruisemarkt zien. Voor Gorinchem leidde dit tot een stijging in het aantal afgemeerde riviercruiseschepen (400 schepen in 2019 met in totaal circa 60.000 passagiers). Behalve het havengeld haalt Gorinchem (en de regio) momenteel nauwelijks economisch voordeel uit deze markt. Een groot deel van deze passagiers gaat na het aanmeren met bussen naar elders. Onze ambitie is dat er economisch voordeel van deze bezoekersstroom ervaren wordt in Gorinchem en de regio en hiermee de toeristische kwaliteit versterkt wordt. De stad kan een economische impuls vanuit de cruisevaart gebruiken voor de winkelstand, horeca, musea, stadswandelingen en ander toeristische aanbod. Ook de Riveer-verbindingen over water hebben profijt van meer passagiers vanuit de cruisevaart. Om dit effect te bereiken is het van belang dat de riviercruisemarkt op de juiste manier bewerkt wordt en dat de juiste middelen beschikbaar zijn om dit te doen. Hierbij zoeken wij op verantwoorde wijze de samenwerking met regionale partners.

11. Handhavingssysteem Toezicht en Handhaving

Het huidige handhavingssysteem is verouderd en sluit niet meer aan bij de reguliere en toekomstige werkzaamheden en ontsluiting van gegevens. Hierdoor kunnen de boa's/toezichthouders in het veld hun werk minder goed doen. Met een nieuw handhavingssysteem worden gegevens op een juiste manier verwerkt, kan er informatiegestuurd gewerkt worden en wordt er een efficiencyslag gemaakt door het digitaliseren van meerdere processen die voortvloeien uit o.a. het VTH-beleid. Er wordt een programma van eisen opgesteld voor een eerste marktconsultatie, de verwachting is dat er een aanbestedingstraject gevolgd dient te worden.

12. Bijdrage aan VRZH

Voor de kosten van de blusboot en de piketauto's bij de veiligheidsregio, dienen de gemeentelijke budgetten (beperkt) te worden bijgesteld.

13. Verhoging bijdrage Zorg en Veiligheidshuis

In het regionaal veiligheidsoverleg is door alle burgemeesters besloten om de inwonerbijdrage voor het Zorg en Veiligheidshuis te verhogen naar € 0,40 per inwoner. Dit leidt tot hogere lasten van € 10.000 voor Gorinchem.

14. Citymarketing

De eerder afgesproken inspanningsverplichting voor GCM om naast de gemeentelijke bijdrage ook eigen inkomsten te genereren is mede door de impact van corona niet gerealiseerd. Ook voor 2022 is de verwachting dat het door corona niet haalbaar is om aan deze inspanningsverplichting te voldoen. Citymarketing is, zeker in de periode na corona, van groot belang om een aantrekkelijke stad te behouden. Om in deze crisisperiode extra aandacht voor specifieke corona-acties ter ondersteuning van het bedrijfsleven te kunnen blijven geven, wordt voorgesteld om de inspanningsverplichting/taakstelling van € 83.000 voor 2 jaar terug te draaien, en daarna de taakstelling in 2 jaar tijd te realiseren. Dit budget zal deels voor GCM als vast budget worden ingezet, deels voor opdrachten die door GCM of anderen kunnen worden uitgevoerd.

15. Vertraging aanbesteding elektrische veerboten

De gemeentelijke meerjarenbegroting voor de Veerdienst was voor de periode 2018-2021 gebaseerd op de situatie waarin Riveer nog een Provinciale subsidie ontving. In afwachting van de aanbesteding voor de nieuwe elektrische veerboten werd de (meerjaren)begroting jaarlijks bijgesteld voor het verwachte tekort. Door de vertraging in het aanbestedingstraject zal dit ook voor 2022 nog eenmalig dienen te gebeuren. Na de aanpassing van de samenwerkingsovereenkomst met de andere oevergemeenten, resteert er een verwacht tekort van € 43.000.

16. Informatie en ondersteuning

Als gevolg van Corona zijn we in 2020 noodgedwongen anders gaan (thuis)werken. De impact van deze veranderingen worden in 2021 verder vertaald naar de inrichting en gebruik van ons gebouw en de (ICT)voorzieningen. Om hier op in te kunnen spelen zijn de Microsoft Licenties uitgebreid (o.a. Teams), is de netwerkinfrastructuur (o.a. Wifi) aangepast en wordt op (korte) termijn het serverpark, intranet en een personeelsinformatie systeem aangepast.

Ook voor projecten, zoals de Omgevingswet, zijn we genoodzaakt aanpassingen te doen met financiële consequenties. Maar er komt meer wetgeving op ons af zoals de wet elektronische publicaties en wet open overheid. Om de dienstverlening naar onze burgers verder te verbeteren liggen er plannen klaar om het aantal elektronische diensten sterk uit te breiden en onderliggend nieuwe toepassingen aan te schaffen zoals toepassingen voor parkeren en handhaving. Daarnaast zullen we voor de komende jaren een groei zien van de ICT uitgaven voor vernieuwing en modernisering, en met name ook om weerbaar te blijven tegen de snel toenemende digitale bedreigingen.

2.5 Investerings

Wij stellen voor om een aantal investeringsbudgetten beschikbaar te stellen voor 2022 en verder. Het gaat hierbij o.a. om het aanvullen van de jaarschijf 2025 voor reguliere (vervangings)investeringen. Daarnaast zijn er enkele aanvullende investeringen nodig in eerdere jaren.

Bij de Perspectiefnota 2021 is, in het kader van de schuldbeheersing, een investeringsplafond ingesteld van € 5 mln. per jaar. Ook is daarbij bepaald dat dit bedrag jaarlijks wordt geïndexeerd. In onderstaande tabel is dit verder cijfermatig gepresenteerd en afgezet tegen de aangevraagde investeringsbedragen.

Nr.	Investerings (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
	Beschikbare investeringsruimte	61	0	88	5.080
	Indexatie investeringen 2024			61	
1	Vervangingsinvesteringen hard- en software				357
2a	GRP				1.062
2b	Dekking vervangingsvoorziening				-1.062
3	Openbare verlichting				162
4	Straatmeubilair				92
5	Verkeersborden				42
6	Speelruimteplan				206
7	Vervangingsplan inventaris				135
8	Vervangen voertuigen en materieel				242
9	Beschoeiingen				98
10	IHP PO/SO versneld uitvoeringsprogramma		800	532	
11	Vervangende nieuwbouw 'het Gilde'	1.000	1.000		
12	Renovatie gymzaal Johan van Egmond	300			
13a	Kademuren 'Jacqueline bloempad en Krabsteeg'	260			
13b	Dekking binnen investeringsbudget beschoeiingen	-260			
14	Kunstwerken (bruggen en vissteigers)	288			
	Subtotaal investeringen	1.588	1.800	593	1.333
	Ruimte in investeringsplafond	-1.527	-1.800	-505	3.747

De beschikbare investeringsruimte voor 2022 komt voort uit de afgesloten investeringsbudgetten bij de jaarstukken 2020. Daarbij bleek een (beperkte) onderuitputting op de beschikbare budgetten. In de jaarschijf 2024 resteerde na de vorige perspectiefnota nog € 8.000. Daar komt een bedrag van € 80.000 bij, als gevolg van een indexatie met 1,6% (overeenkomstig de CPB-prijsindex). Het indexeren van de investeringen in die jaarschijf naar het prijspeil 2022 kost vervolgens ca € 61.000. In 2025 is een nieuwe jaarschijf van € 5 mln. beschikbaar, die ook geïndexeerd is en daarmee uitkomt op € 5,08 mln.

1 t/m 9 Autonome ontwikkelingen

Het meerjareninvesteringsprogramma (MIP) bevat een aantal reguliere vervangingsinvesteringen zoals ICT, openbare verlichting, straatmeubilair, verkeersborden en de investeringen voortkomend uit het speelruimteplan. Hierbij wordt de nieuwe jaarschijf 2025 opgenomen.

10. IHP PO/SO versneld uitvoeringsprogramma

Vooruitlopend op het nog op te stellen IHP po/so is een versneld uitvoeringsprogramma noodzakelijk voor de urgente huisvestingsbehoefte van De Regenboog locatie Retranchement en de school voor speciaal basisonderwijs (sbo) Beatrix de Burcht. De huidige locaties van beide scholen hebben een behoorlijke overcapaciteit. De intentie is om voor beide scholen nieuwbouw te realiseren op de locatie Retranchement 3 in een unilocatie. Hiermee ontstaat een voor de toekomst passend schoolgebouw en schept deze ontwikkeling gelijktijdig de mogelijkheid voor een pilot in Gorinchem voor meer inclusief onderwijs. Daarnaast biedt deze ontwikkeling een 'natuurlijk moment' om een verduurzamingslag (ENG) te maken. De huidige locatie Beatrix de Burcht is in beeld voor de beoogde realisatie van een IAC.

11. Vervangende nieuwbouw het Gilde

In eerdere raadsvoorstellen is uitgegaan van de normbedragen voor vervangende nieuwbouw van het Gilde per prijspeil 2020. Vanwege het feit dat de uitvoering in 2022 plaatsvindt moet rekening worden gehouden met een noodzakelijke prijsindexering. Daarnaast dient het normbedrag te worden verhoogd met een aanvullende bijdrage om te komen tot een duurzaam gebouw op basis van ENG. Naast de realisatie voor vervangende nieuwbouw van het Gilde wordt de komende jaren geïnvesteerd in de kwaliteitsverbetering van onze onderwijshuisvesting. Nieuwbouw realiseren we voor de Regenbooglocatie Retranchement (in combinatie met Beatrix/de Burcht) bij Retranchement en de brede school op het Dalemplein. Locatie Beatrix/de Burcht (Hoefslag) wordt gebruikt voor verbouwing tot het Innovatie- en Afstudeer Centrum (IAC).

Investeren in onderwijshuisvesting biedt ook kansen. We kijken naar mogelijkheden om vrijgekomen onderwijslocaties te herontwikkelen. Voor de komende jaren zien wij kansen als het gaat om de oude locatie van Samen Onderweg (locatie Stalkaarsen 3), de oude locatie van dependance Gomarus aan de Lange Slagenstraat/van Neercasselstraat/Anton Pieckstraat, de vrijkomende locatie van het Gilde en de tijdelijke locatie van het Kleurenlint aan de Laag Dalemsegeweg. Op langere termijn komen er mogelijk nog meer locaties in aanmerking voor herontwikkeling.

12. Renovatie gymzaal Johan van Egmond

Door de ontwikkelingen van de scholencampus in Gorinchem-Noord, het basisonderwijs dat gebruikt maakt van de zaal, het gebruik van de wijkpartners en verenigingen is het noodzakelijk dat de gymzaal aan de Johan van Egmondstraat beschikbaar blijft voor gymnastiekonderwijs en medegebruik. Om aan de eisen der tijd te voldoen dient de gymzaal ingrijpend gerenoveerd te worden.

13. Kademuuren (Jacquelines Bloempad en Krabsteeg)

De kademuur die in 1997 aan de Jacquelines Bloempad in de wijk Laag Dalem geplaatst is, functioneert als grondkering voor de wijk daarachter. Een aantal jaren geleden is geconstateerd dat de muur instabiliteit begint te vertonen en toe is aan vervanging (€ 190.000). Verder komt de kademuur bij het object Krabsteeg voor vervanging in aanmerking. Dit kost € 70.000.

14. Kunstwerken (bruggen en vissteigers)

De houten fiets/voetbrug tussen de grote Schelluinse kade en kleine Schelluinse kade (€ 67.000) en de fietsbrug aan het Annie van Bentumpad tussen het park Het Haagje en de Dr. Willem Dreesstraat (€ 107.000) moeten worden vervangen. Beiden hebben hun economische en technische levensduur bereikt.

In de visie 2020/2040 ligt vastgelegd dat de beleving van het water in Gorinchem een grote rol speelt. De vissteigers aan de Grote Schelluinsekade West en Oost zijn onderdeel van het park rondom de sportverenigingen op Molenvliet. De vissteigers zijn inmiddels ruim over de levensduur heen en dienen te worden vervangen. Hiervoor is respectievelijk € 89.000 en € 25.000 benodigd.

Het investeringsplafond

Bij de perspectiefnota 2021 is een lijn ingezet om het schuldenniveau beter te beheersen en te werken aan een substantiële afbouw van de schuld omvang in de komende 20 jaar. Een van de maatregelen om deze schuldafbouw te realiseren, is het limiteren van de jaarlijkse nieuwe investeringen die vanuit de reguliere begroting (via kapitaallasten) worden gedekt. Daarbij is een bedrag van € 5 mln. per jaar voor nieuwe investeringen genoemd, vanaf 2024 (exclusief indexatie).

Het in deze perspectiefnota gepresenteerde meerjarenperspectief van de begroting biedt weliswaar de ruimte voor de kapitaallasten die voortvloeien uit de nieuwe investeringen, maar de investeringen leiden tegelijkertijd tot een overschrijding van het investeringsplafond in de jaren 2022 tot en met 2024. Daarmee leidt het ook tot een toename van de schulden. En dat is een onwenselijke ontwikkeling. De jaarschijf 2025 biedt momenteel nog ruimte, maar het ligt voor de hand dat er de komende jaren nog nieuwe investeringen bij komen. Daarom laten we deze ruimte bestaan en zetten we die niet in om de overschrijdingen op te lossen.

Er is daarom gekeken naar andere, betere, mogelijkheden om de investeringen te dekken, zodat er geen verhoging van de schuldpositie uit voortvloeit, waardoor de vorig jaar gepresenteerde schuldafbouw haalbaar blijft. In deze perspectiefnota wordt (binnen de kaders van het BBV) voorgesteld om incidentele begrotingsoverschotten in 2021 en 2022 in te zetten ter dekking van gepresenteerde investeringen in de jaarschijven 2022 tot en met 2024. Het inzetten van een begrotingssaldo leidt niet tot een verhoging van de schuldpositie, omdat het saldo in een afschrijvingsreserve wordt gestort, waaruit navolgende jaren de kapitaallasten van de investeringen worden gedekt. De gemeente 'spaart' in 2021 en 2022 dus voor de genoemde investeringen van 2022 tot en met 2024.

Om met zekerheid te kunnen stellen dat er voldoende begrotingssaldo beschikbaar is, moet het besluit hierover uitgesteld moeten worden tot de begroting 2022. Immers is dan zowel de uitkomst van de septembercirculaire bekend, als ook de mate waarin er ruimte ontstaat in het begrotingssaldo als gevolg van de Turap 2021. Uit de meicirculaire (hierover wordt op korte termijn een separaat raadsvoorstel aan de raad voorgelegd) volgt een substantiële incidentele verhoging in 2021 en ook andere incidentele meevallers worden niet uitgesloten. Het is de verwachting dat de saldi van de jaren 2021 en 2022 afdoende zijn om de opgenomen investeringen van dekking te kunnen voorzien. En omdat het weerstandsvermogen zoals gepresenteerd in de jaarrekening 2020, van ruim voldoende omvang is, is het niet noodzakelijk om vanuit de saldi aanvullende stortingen in het weerstandsvermogen (i.c. de algemene reserve) te doen.

Indien bij de (voorbereiding op de) begroting 2022 blijkt, dat de begrotingssaldi niet toereikend zijn om de opgenomen investeringen van dekking te voorzien, dan zal het college een (alternatief/aanvullend) dekkingsvoorstel voorbereiden, dat bij de behandeling van de begroting 2022 ter besluitvorming wordt voorgelegd.

2.6 Ruimtegevers

Bij de vaststelling van de begroting 2021 was duidelijk dat het meerjarenperspectief nog slechts beperkte ruimte bood voor nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast was er onzekerheid over de gevolgen van de coronacrisis op de gemeentelijke begroting. Daarom is in de voorbereiding van de PPN gezocht naar mogelijkheden om ruimte te creëren in de begroting. Hieruit zijn de volgende 'ruimtegevers' naar voren gekomen:

Nr.	Ruimtegevers (-/= dekking, bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
1	Was- en strijkservice (huishoudelijke ondersteuning)	-15	-15	-15	-15
2	Aanbesteding Molenhopper	-79	-55	-30	-30
3	CAK-ontvangsten	-25	-25	-25	-25
4	Verlaging subsidie voor peuter- en kinderopvang	-100	-100	-100	-100
5	Leerlingenvervoer	-25	-25	-25	-25
6	Huurinkomsten "Het Gebouw"	-50	-50	-50	-50
7	Btw-SPUK middelen	-100	-100	-100	
8	Verlaging vastgoedbudgetten	-25	-25	-25	-25
9	Verhoging inkomsten riviercruises	-60	-60	-60	-60
10	Kostendekkenheid begraafrechten	-40	-81	-81	-81
11	Gladheidsbestrijding	-47	-47	-47	-47
12	Overige budgetten Sociaal domein	-60	-60	-60	-60
Totaal		-626	-643	-618	-518

1. Was- en strijkservice (huishoudelijke ondersteuning)

Met het opzetten van een was- en strijkservice kan mogelijk een besparing worden bereikt op de kosten van de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. In de 2e helft 2021 wordt een onderzoek uitgevoerd. Mogelijk levert dit een structurele besparing op vanaf 2022.

2. Aanbesteding Molenhopper

In 2020 heeft een aanbesteding Molenhopper plaatsgevonden. Per 16 december 2020 gelden nieuwe inkoopafspraken. De uitkomst van de aanbesteding had een financieel gunstig effect.

3. CAK-ontvangsten

De invoering van het abonnementstarief in combinatie met effecten van vergrijzing en extramuralisering heeft gezorgd voor een toename van het aantal Wmo cliënten. De ontvangsten uit eigen bijdragen Wmo zijn hierdoor structureel toegenomen.

4. Verlaging subsidie voor peuter- en kinderopvang

De peuter- en kinderopvang wordt bekostigd uit twee budgetten, de doeluitkering Onderwijsachterstanden (OAB) en uit de algemene middelen. OAB wordt ingezet voor de kinderen die een risico lopen op (taal)achterstand. Deze kinderen krijgen in het kader van de Voorschoolse Educatie (VE) extra uren opvang (16 uur is wettelijk verplicht), pedagogische medewerkers op Hbo-niveau en er wordt gewerkt in kleinere groepen. Doel is taalstimulering, bevorderen sociaal emotionele ontwikkeling en vroegsignalering. Daarnaast wordt er uit de algemene middelen nog subsidie ingezet voor de peuteropvang voor ouders die geen kinderopvangtoeslag krijgen. Omdat in deze groep ook kinderen zitten die een indicatie hebben voor Voorschoolse Educatie, kan voor deze kinderen ook een bijdrage uit de doeluitkering worden verstrekt. De komende jaren ontvangt Gorinchem naar verwachting meer OAB-doeluitkering, zodat de bijdrage vanuit de algemene middelen naar beneden bijgesteld kan worden.

5. Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer is een opneemregeling. Het is wettelijk verplicht om leerlingen die niet binnen een straal van 6 km van hun woonhuis naar een, bij hen, passende school kunnen gaan, via het door de gemeente bekostigd vervoer, naar school te vervoeren. Doordat er steeds meer ingezet wordt om leerlingen zoveel mogelijk in Gorinchem onderwijs aan te kunnen bieden (inclusief onderwijs), is de inschatting dat dit budget iets verlaagd kan worden.

6. Huurinkomsten "Het Gebouw"

Vanaf 1 januari 2022 ontvangen we de huurinkomsten/huurpenningen voor de tandarts, fysiotherapeut voor de begane grond "Het Gebouw" bij het Gymnasium. Deze ruimtes die verbonden zijn met het Gymnasium Camphusianum worden met ingang van 1 januari 2022 overgedragen van Poort6 naar de gemeente. Dit is jaren geleden met Poort6 overeengekomen (soort van afkoop). Dit zijn structurele inkomsten, die nu niet in de begroting staan. De huurinkomsten komen uit ongeveer € 70.000 per jaar. Uiteraard zal de gemeente wel het onderhoud voor de voornoemde ruimtes moeten oppakken, hetgeen uitkomt op ca € 20.000 per jaar.

7. Btw-SPUK middelen

Via de SPUK-regeling ontvangen gemeenten btw terug voor uitgaven gerelateerd aan sport. Het is nu nog onduidelijk of de SPUK-regeling structureel is, maar de komende jaren kan de gemeente nog aanspraak maken op teruggave van btw (o.a. voor de sportzaal en het sportveld bij het Dalemplein).

8. Verlaging vastgoedbudgetten

De vastgoedportefeuille is de afgelopen jaren afgebouwd. Panden die geen functie vervulden in de kerntaken van de gemeente, zijn afgestoten. Dit leidt ertoe dat de budgetten voor het beheer van deze panden verlaagd kunnen worden.

9. Verhoging inkomsten riviercruises

Riviercruisevaart is populair en groeit wereldwijd nog steeds. Voor de Covid-19 uitbraak lieten de afgelopen jaren landelijk een sterke ontwikkeling van de riviercruisemarkt zien. Ook voor Gorinchem leidde dit tot een enorme stijging in het aantal afgemeerde riviercruiseschepen (400 schepen in 2019 met in totaal ca. 60.000 passagiers) op de locatie Buiten de Waterpoort. Behalve het havengeld haalt Gorinchem (en de regio) momenteel nauwelijks economisch voordeel uit deze markt. Een groot deel van deze passagiers gaat na het aanmeren met bussen naar elders (bv Kinderdijk). Er liggen dus kansen voor de lokale en economie. Om ervoor te zorgen dat Gorinchem een aantrekkelijke plaats is om aan te leggen, met goede voorzieningen en een aantrekkelijk toeristisch productaanbod moeten we aan de slag en een passend aanbod realiseren, waarbij we de regionale partners verantwoorde wijze meenemen.

10. Kostendekkendheid begraafrechten

Naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoeksrapport Tarieven Gorinchem 2020 zullen de tarieven Begraafrechten met ingang van 2022 worden aangepast. Dit betekent een verhoging van 83,5% kostendekkendheid naar 100%. Door de tarieven in 2 stappen te verhogen leidt dit tot extra inkomsten van ca. € 81.000.

11. Gladheidsbestrijding

In de afgelopen vijf jaar zijn de strooiploegen steeds minder vaak uitgerukt t.b.v. de bestrijding van de gladheid op onze wegen dan in de voorgaande jaren. Alhoewel de 'vaste' kosten (wachtdiensten) t.b.v. de gladheidsbestrijding gelijk blijven, daalden in de afgelopen jaren wel de 'variabele' kosten (aantal strooibeurt/aankoop zout), waardoor het beschikbare jaarlijkse budget in de begroting de afgelopen jaren steeds vaker niet geheel werd besteed. We stellen voor dit budget neerwaarts bij te stellen.

12. Overige budgetten Sociaal domein

De begroting staat onder druk. We zien de kosten oplopen. Dat geldt ook voor de kostenontwikkeling binnen het Sociaal Domein. Door scherp aan de wind te zeilen kunnen we toch een aantal budgetten neerwaarts bijstellen.

2.7 Overige ontwikkelingen

Naast de nu opgenomen ruimtevragers zijn er diverse andere ontwikkelingen die op termijn mogelijk (meer) geld gaan kosten. Hiervoor worden nog geen aanvragen opgenomen in de perspectiefnota of begroting, maar mogelijk komen deze onderwerpen in de loop van het jaar (of bij de volgende perspectiefnota) opnieuw aan de orde.

Duurzaamheid

Vanuit het landelijke Klimaatakkoord wordt gewerkt aan de energietransitie en duurzaamheid op Gorcumse schaal. Zo werken wij aan een warmtenet als onderdeel van aardgasvrije wijken, onderzoeken wij (on)mogelijkheden voor windenergie en ligt er een stevige opgave om energie te besparen. Gorinchem heeft daarbij als relatief kleine gemeente diverse grootstedelijke vraagstukken die extra inzet vragen. De reserve duurzaamheid vormt hierbij een mooi vertrekpunt, maar is op termijn niet toereikend. Voor daadwerkelijke uitvoering van de ambities in de transitievisie warmte, de klimaatadaptatiestrategie en (grote delen van) de Regionale EnergieStrategie is structureel extra geld van het Rijk een randvoorwaarde. Zonder deze extra middelen moet de gemeente haar ambities temporiseren. De afgelopen jaren is gewerkt aan de hand van het milieubeleidsplan. De drie 3 pijlers waarop dit plan gestoeld was, zijn of worden inmiddels geborgd in de grote nationale opgaven van het rijk (RES, RAS en transitievisie Warmte).

Meekoppelkansen dijkversterking 'Gorinchem- Waardenburg'

Waterschap Rivierenland heeft een dijkversterkingsopgave voor het traject Gorinchem – Waardenburg. Deze opgave biedt de mogelijkheid aan de gemeente om tegelijk aanpassingen in dit gebied te doen, wat kostenvoordelen oplevert. We noemen dit meekoppelkansen. Zoals ook vorig jaar in de perspectiefnota opgenomen, zijn er diverse ontwikkelingen die we hierin vorm zouden willen geven.

Het beter zichtbaar maken van de Ravelijnen en het vergroten van de beleving ervan, is een van deze ontwikkelingen. Het aanleggen en uiteindelijk ook beheeren van een laarzenpad in het westelijke deel van de Woelse Waard is, maakt hier ook onderdeel van uit. Het biedt kansen om een parkeervoorziening aan te leggen met 20 parkeerplaatsen onderaan de dijk inclusief een toegangsweg en aankleding nabij de huidige toegangsweg. Ook biedt het kansen om aan de rivierzijde een vogelkijkhut te plaatsen en een oversteek (brug) te realiseren over de nog aan te leggen geul. Ook de beoogde trap aan de rivierzijde (de 'Dijkpost Hercules') en de beoogde borstwering nabij de sluis zouden tegelijk met de dijkversterking van het waterschap (moeten) worden uitgevoerd.

De investeringsopgaven die dergelijke meekoppelkansen vragen, leveren een knelpunt op ten opzichte van het eerder genoemde investeringsplafond. Voor onderdelen van de dijkversterking zou nu reeds financiële duidelijkheid geboden moeten worden aan het waterschap, zodat de onderdelen nog in de planvorming kunnen worden meegenomen. Daartoe zien we geen mogelijkheid en het is ook niet de verwachting dat die ruimte bij de begroting 2022 wel ontstaat. Dit maakt dat deze meekoppelkansen niet benut kunnen worden. Voor diverse kleinere onderdelen, zoals de Batterij Dalemse Sluis en de extra parkeerplaatsen Woelse Waard, wordt bij de begroting 2022 nog wel bezien of er investeringsruimte ontstaat, de planning van het waterschap biedt daar de ruimte voor.

Invoering omgevingswet en bouwleges

De Omgevingswet wordt van kracht op 1 juli 2022. In het programmaplan Invoering Omgevingswet 2021-2029 zijn de acties opgenomen die tot 2029 nodig zijn voor de volledige invoering van deze wet. Deze acties en de daar bijbehorende incidentele kosten worden elke 2 jaar geëvalueerd en verwerkt in een zonodig bijgesteld programmaplan Invoering Omgevingswet 2021-2029. Tegelijk zien we ook dat de bouwleges de afgelopen jaren uitkwamen boven de geraamde inkomsten. Daarom gaan we verder bezien of we de kosten die nodig zijn voor de implementatie en uitvoering van de omgevingswet, budgettair neutraal kunnen opvangen door hogere inkomsten uit leges.

IHP en duurzaamheid onderwijsgebouwen of vervangende nieuwbouw oude schoolpanden

Om te voldoen aan het klimaatakkoord van 2050 zal er een inhaalslag gemaakt moeten worden in het verduurzamen van onderwijsgebouwen. Het ultieme doel is om binnen 30 jaar een drastische vermindering van de CO₂-uitstoot te realiseren. Natuurlijke momenten zijn van cruciaal belang om deze duurzaamheidsopgave te kunnen verwezenlijken.

In het IHP zal een uitwerking worden gemaakt van de schoolgebouwen met daarbij een inschatting van de kosten. De toekomstige verduurzaming van scholen is een gezamenlijke opgave voor de gemeente en de schoolbesturen. Uiteraard zal er, waar mogelijk ook gebruik gemaakt moeten worden van een bijdrage vanuit schoolbesturen en mogelijke subsidies vanuit de Rijksoverheid. De wettelijke investering en opgave voor de gemeente zal fors zijn. Vanaf de PPN 2023 dient hier rekening mee te worden gehouden.

Ontwikkelingen gemeentefonds

Er staan diverse grote financiële ontwikkelingen in het vooruitzicht met betrekking tot het gemeentefonds/ de rijksmiddelen. Vanwege de onzekerheid over de omvang van de bedragen zijn deze nog niet meegenomen in de perspectiefnota.

1. Het ministerie van BZK heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) gevraagd om advies te geven over het voorstel van de fondsbeheerders voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 2023. Met het indienen van deze adviesaanvraag, zijn ook de voorlopige uitkomsten van de verdeling voor individuele gemeenten bekend gemaakt. In de voorlopige berekening kwamen we uit op een neerwaartse bijstelling van € 450.000 (€ 12 per inwoner). Er worden nog maatstaven bijgesteld, maar de kans is groot dat we ook in de definitieve berekeningen negatief zullen uitkomen.

2. De afgelopen jaren zijn er extra middelen voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld, vanuit onze "algemene middelen" omdat de rijksbudgetten structureel ontoereikend waren. Ook zijn er extra incidentele rijksmiddelen beschikbaar gesteld. Ondanks dat ze formeel incidenteel zijn, staat in de meicirculaire 2021 vermeld dat we deze middelen in onze begroting mogen beschouwen als structureel. Voorzichtigheidshalve hebben we dit tot op heden nog niet verwerkt in de begroting. Concreet gaat het dan om ons aandeel in de landelijke € 300 mln. (Gorinchem € 716.000). Daarnaast ontvangen we in 2021 extra rijksmiddelen (landelijk ruim € 600 mln.) en ook voor 2022 is de laatste berichtgeving dat we € 1,3 miljard extra krijgen. Voor de jaren daarna wordt de besluitvorming overgelaten aan het nieuw kabinet. Het is nog te vroeg om te kunnen concluderen op welke wijze deze extra inkomsten een effect hebben op de gemeentelijke begroting. We kunnen de budgetten inzetten voor versterking van de structuur, maar ook voor het inzetten op zaken die leiden tot kostenbesparing. We kijken of ook de eerder ingezette algemene middelen weer kunnen worden vrijgemaakt, zodat er begrotingsruimte ontstaat. Daarnaast staan we met betrekking tot de jeugdzorg voor de nodige uitdagingen zoals de beheersing van de (stijgende) kosten als gevolg van een toename van de vraag naar jeugdzorg, het realiseren van de bezuinigingstaakstellingen en beoogde kostenbesparingen binnen de begroting van de dienst Gezondheid en Jeugd (service-organisatie jeugd) waartoe vorig jaar is besloten en het realiseren van het beoogde voordeel als gevolg van de afbouw van het solidariteitsbeginsel.

Dit geheel maakt dat we deze ontwikkelingen nu nog niet vertalen in de PPN/begroting, maar we verwachten hierover bij de begroting 2022 wel concrete keuzes over voor te kunnen leggen.

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Voorlopig effect herverdeling gemeentefonds		-450	-450	-450
Aandeel Gorinchem rijksmiddelen Jeugd (300 mln.)		716	716	716
Aandeel Gorinchem extra rijksmiddelen Jeugd (1,3 mlrd)	pm	pm	pm	pm
Uitdagingen jeugdzorg	pm	pm	pm	pm
Beschikbaar na oormerkingen	0	266	266	266

3 Bijlagen

3.1 Bijgestelde investeringsplanning

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de investeringen die in de tijd verschoven zijn. De financiële gevolgen daarvan zijn in het meerjarenperspectief opgenomen.

Onderstaande tabel bevat de investeringen die in de tijd verschoven zijn, waardoor incidentele ruimte vrijkomt.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Investeringsbedrag	Planning was	Planning wordt	Start afschrijving
Brede school Hoog Dalem	10.708	t/m 2021	t/m 2022	2023
Beroepencampus, gymzaal	1.500	t/m 2023	t/m 2025	2026
Yulius aanpassen Merwedekanaal 8a ihp 2014	150	2021	2022	2023
IHP 2017 uitbreiding Retranchement	1.275	2021	2022	2023
Aanpassing walvoorziening veerboten	800	2021	2022	2023
Yulius renovatie Dr Hiemstralaan 24-24a	1.000	2021	2022	2023
Herinrichting Banneweg*	2.348	t/m 2021	t/m 2022	2023
Sportveld Dalem	310	2022	2023	2024
Mobiliteit 2020	500	2020	t/m 2022	2023
Mobiliteit 2021	1.360	2021	t/m 2022	2023
Totaal	19.951			

* De afschrijvingslasten van deze worden gedekt vanuit de afschrijvingsreserve.

3.2 Uitgangspunten

Met het vastleggen van de uitgangspunten voor het opstellen van de Perspectiefnota en Begroting geeft de raad aan met welke percentages, indexeringen, etc. de in de begroting opgenomen budgetten, tarieven en dergelijke worden aangepast en doorgerekend, om op basis daarvan een zo reëel mogelijk (begrotings)perspectief te kunnen schetsen. De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

1. CAO-loonstijging: CAO aanhouden, vooralsnog wordt gerekend met een stijging van de loonkosten van 1,0%;
2. Prijsstijging: 1,3%, zijnde 1,6% conform raming CPB met een correctie van 0,3% vanwege te hoge indexatie in voorgaand jaar;
3. Ten aanzien van gesubsidieerde instellingen een stijging van 1,15 % aanhouden;
4. Voor de tarieven voor onroerende en roerende zaakbelasting, precariobelasting, leges (voor zover niet aan een maximum gebonden), hondenbelasting, begrafenisrechten en markt- en kadegelden geldt het gemiddeld indexcijfer 1,3% (BBP);
5. Voor de tarieven voor leges (dienstverlening) ten aanzien van:
 - drank en horeca worden in 2022 alleen trendmatig verhoogd net als alle andere tarieven.
 - evenementenvergunning: het tarief structureel bepalen op 15% (= € 490) van de kostprijs bij evenementen met een commercieel karakter;
 - evenementenvergunning met een maatschappelijk karakter: geen kosten in rekening brengen;
6. Tarieven rioolbelasting, afvalstoffenheffing: tariefsontwikkeling op basis van kostendekkendheid;
7. Tarieven voor parkeren: voor 2022 niet uitgaan van tariefstijgingen;
8. Tarieven Veerdienst en Lingeaven: voor 2022 niet uitgaan van een tariefstijging;
9. Ten aanzien van het tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting het wettelijk maximumtarief aanhouden;
10. Huren woningen: uitgaan van de mogelijkheden en richtlijnen uit de circulaire Huurprijsbeleid 1 januari 2021 t/m 30 juni 2022 van het min. BZK (circulaire d.d. 24-02-2021);
11. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
12. De rekenrente is bepaald op 1,02%;
13. De rente voor de grondexploitatie is bepaald op 0,94%;
14. De targetrente is bepaald op 0,8%;
15. Raming aantal inwoners per 1 januari 2022: 37.802;
16. Raming aantal woonruimten per 1 januari 2022: 17.488;

Toelichting

1. CAO-loonstijging

De huidige CAO loopt van 1 januari 2020 tot 1 januari 2021. De onderhandelingen over de CAO-gemeenten 2021 zijn gestart. We houden in deze PPN rekening met een stijging de totale loonsom in 2022 met 1,0%. Voor 2021 hebben we reeds een stijging van de loonsom van 2,8% begroot.

2. Prijsstijging

Wij stellen voor om, conform raming van het Centraal Plan Bureau (CPB), een prijsstijging van 1,3 % voor de 'wmo' en 'overige prijsgevoelige budgetten' te hanteren.

3. Gesubsidieerde instellingen

Subsidies worden gebruikelijk geïndexeerd met de door het CPB geprognosticeerde percentages voor loon- en prijsstijgingen. Uit analyse van de systematiek blijkt dat we grofweg zo'n 50% van de totale subsidies toekennen aan de looncomponent en 50% aan de prijscomponent. In het kader van eenvoud en transparantie stellen wij voor om gesubsidieerde instellingen met 1,15% te compenseren (het gemiddelde van 1,0% voor lonen en 1,3% voor prijsstijgingen).

4. Diverse tarieven

In 2020 is een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van diverse tarieven. Op basis van de bevindingen worden de tarieven nader bekeken. Indien dit aanleiding geeft om de tarieven aan te passen, dan wordt dit meegenomen bij de begroting, of separaat voorgelegd op een later moment. In deze PPN wordt nog uitgegaan van een trendmatige verhoging.

5. Tarieven voor leges (dienstverlening)

Uitgaande van het principe van kostendekkendheid, is er ruimte om hogere leges in rekening te brengen. Op basis van vergelijkingsgegevens met andere gemeenten, is het voorstel om de tarieven evenementen met een commercieel karakter geleidelijk te laten stijgen. Het voorstel is om bij evenementen met een maatschappelijk karakter geen leges in rekening te brengen gezien het maatschappelijke doel van verbinding en ontmoeting van de Gorcumse inwoners.

8. Tarieven Veerdienst en Lingehaven

Voorgesteld wordt om geen prijsindex door te voeren op de tarieven van de Veerdienst en Lingehaven. De prijzen van papieren kaartjes (kaartjes contant aan boord en liggelden) zijn voor het laatst in 2019 met 10% verhoogd.

12 t/m 14. Rente

Conform het gestelde in het Treasurybeleid worden jaarlijks bij de Perspectiefnota de diverse rentepercentages bepaald. Voorgesteld wordt de rekenrente op 1,02% te stellen. Aan de grondexploitaties dient de werkelijke rente te worden toegerekend. Deze rente wordt bepaald op de verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen en het gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille. De rente voor de grondexploitatie is 0,94 % en de targetrente is 0,8%.

Gemeente Gorinchem

Bezoekadres

Stadhuisplein 1
4205 AZ Gorinchem

Postadres

Postbus 108
4200 AC Gorinchem

Telefoon: 14 0183

Fax: (0183) 63 05 40

E-mail: gemeente@gorinchem.nl

Website: www.gorinchem.nl